

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استثنایی

بسته‌های تحولی و برنامه‌های

۱۳۹۹

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

www.ketabi.ir

سرشناسه	: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
عنوان و نام پدیدآور	: بسته‌های تحولی و برنامه‌های سال ۱۳۹۹ سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور / تحت نظارت و مدیریت سیدجواد حسینی؛ تهیه و تدوین سیدجواد حسینی ... [و دیگران]
مشخصات نشر	: تهران: توانگران، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۸ ص.: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۱۳-۲۵-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: تهیه و تدوین سیدجواد حسینی، نسیم عزیزی، اسماعیل برقی، محمدحسن عظیمی عراقی، مجید هداوند، حسن محرابی مقدم، مهین توکلی.
موضوع	: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور -- برنامه‌ریزی
موضوع	: آموزش‌های ویژه -- ایران -- برنامه‌ریزی
موضوع	: Special education-- Iran -- Planning
شناسه افزوده	: حسینی، سیدجواد، ۱۳۴۷-
رده بندی کنگره	: LC۳۹۸۷:
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۹۰۹۵۵:
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۲۸۶۱۶۸:

عنوان: بسته های تحولی و برنامه های سال ۱۳۹۹ سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
نویسنده: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

ویراستار: امیرمسعود معینی

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۰۰ جلد

ناشر: توانگران ۴۶۱۲-۲۲۶۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۱۳-۲۵-۰

بها: ۴۵۰۰۰۰ ریال

مقدمه

۱	فصل اول: کلیات
۲	تاریخچه
۳	قانون تشکیل سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
۳	■ گروه‌های تحت پوشش
۴	■ هفت اصل نظری حاکم بر آموزش و پرورش استثنایی
۸	■ اهداف
۹	■ سیاست‌های راهبردی سازمان
۱۰	■ سیاست‌های اجرایی
۱۴	■ وظایف سازمان در اساسنامه
۱۵	■ تفاوت‌های آموزش و پرورش استثنایی با آموزش و پرورش عادی
۱۶	■ چرخش‌های تحول آفرین بر مبنای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۱۷	فصل دوم: آمار و اطلاعات
۱۸	■ نگاه اجمالی به آمار و اطلاعات دانش‌آموزی و ارائه خدمات
۲۳	فصل سوم: نمای کلی برنامه‌های سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور در سال ۱۳۹۹
۲۴	■ مقدمه
۲۵	■ معرفی برنامه‌های سازمان
۳۱	فصل چهارم: بسته‌های تحولی
۳۲	بسته تحولی اول: مدرسه انطباقی
۳۲	■ نمای کلی
۳۳	■ بیان مسئله و ضرورت اجرا
۳۵	■ مؤلفه‌های مناسب‌سازی

۳۵	وضعیت موجود برنامه اول: توانمندسازی مدیران و معلمان
۳۶	وضعیت موجود برنامه دوم: ایجاد شبکه جامع آموزش و اطلاع رسانی تخصصی
۳۷	وضعیت موجود برنامه سوم: مشارکت در طراحی، ساخت و تجهیز فضاهای آموزشی
۳۸	مخاطبان بسته تحولی مدرسه انطباقی
۳۸	معرفی فعالیت‌های بسته تحولی مدرسه انطباقی
	برنامه اول: مناسب‌سازی مبتنی بر توانمندسازی مدیران و معلمان
۳۹	مستندات برنامه
۴۲	چارچوب و شناسنامه برنامه
	برنامه دوم: ایجاد شبکه جامع آموزش و اطلاع‌رسانی تخصصی
۴۸	مستندات برنامه
۵۳	چارچوب و شناسنامه برنامه
	برنامه سوم: مدرسه انطباقی (مشارکت در طراحی، ساخت و تجهیز فضاهای آموزشی)
۵۷	مستندات برنامه
۶۱	چارچوب و شناسنامه برنامه
۶۶	بسته تحولی دوم: مداخلات به هنگام طلایی
۶۶	بیان مسئله و ضرورت اجرا
	وضعیت موجود مداخلات به هنگام طلایی (بازنگری برنامه درسی و فعالیت‌های
۶۷	آموزشی تربیتی دوره پیش‌دبستانی براساس اسناد تحولی و برنامه)
۷۰	مخاطبان بسته تحولی مداخلات به هنگام طلایی
	برنامه مداخلات به هنگام طلایی (بازنگری برنامه درسی و فعالیت‌های آموزشی
	تربیتی دوره پیش‌دبستانی براساس اسناد تحولی و برنامه)
۷۱	مستندات برنامه
۷۲	عوامل مؤثر در مداخلات به هنگام
۷۲	اقدامات اجرایی برنامه
۷۴	استلزامات و اقدامات اجرای مداخلات به هنگام
۷۶	چارچوب و شناسنامه برنامه
۸۰	بسته تحولی سوم: توسعه مشارکت‌ها، کاهش تمرکز و اجتماعی شدن
۸۰	نمای کلی
۸۲	بیان مسئله و ضرورت اجرا

۸۵	عوامل سهیم و مؤثر در برنامه
۸۵	شورای توسعه مشارکت‌ها
۸۶	مستندات برنامه
۸۹	برنامه اول: توسعه مشارکت معلمان، مدیران و صاحب‌نظران
۸۹	طرح جام
۹۱	طرح رصد و کاربست مطالعات ملی و بین‌المللی
۹۳	پارلمان مجازی مشورتی معلمان دانش‌آموزان استثنایی
۹۴	نظام تصمیم‌گیری از مدرسه تا ستاد
۹۵	قشربندی حرفه‌ای معلمان
۹۶	ایجاد دبیرخانه‌های استانی
۹۸	نظارت همتا
۱۰۰	جشنواره الگوهای برتر تفریس
۱۰۱	انتشار نشریه تعلیم و تربیت استثنایی
۱۰۲	چارچوب و شناسنامه برنامه
۱۱۰	برنامه دوم: توسعه مشارکت اولیا
۱۱۰	پارلمان مشورتی اولیا و مربیان
۱۱۱	مدرسه یاری اولیاء
۱۱۳	چارچوب و شناسنامه برنامه
۱۱۷	برنامه سوم: توسعه مشارکت دانش‌آموزان
۱۱۷	تشکیل مجلس دانش‌آموزی
۱۱۷	تشکیل مجلس مجازی مشورتی دانش‌آموزی
۱۱۸	طرح هر دانش‌آموز حداقل یک نقش و یک تشکل
۱۱۹	هر مدرسه یک سرود
۱۲۰	طرح مدام (دوره اول و دوم متوسطه دانش‌آموزان با هوش‌بهر عادی)
۱۲۱	چارچوب و شناسنامه برنامه
۱۲۶	برنامه چهارم: توسعه مشارکت بخش دولتی، بازنشستگان و تشکل‌های مردمی
۱۲۶	گنجینه‌های مدیریتی
۱۲۷	باشگاه بازنشستگان
۱۲۸	حامی

مقدمه

به نام خدا

میزان توجه و سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش هر کشوری، نشان‌دهنده نگاه مسئولان آن کشور به توسعه و پیشرفت است و توجه به آموزش و پرورش کودکان و دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، حاکی از رعایت و اعتقاد به عدالت اجتماعی و آموزشی است. آموزش و پرورش استثنایی باید بخشی از خط‌مشی آموزش همگانی و در واقع بخشی از سیاست‌های اجتماعی و اقتصادی جامعه محسوب شود.

با توجه به میزان شیوع هر کدام از معلولیت‌ها، برآورد می‌شود تعداد دانش‌آموزان تحت آموزش ویژه، بسیار بیشتر از آن چه در حال حاضر است، باشد. از طرف دیگر علی‌رغم تعداد محدود این دانش‌آموزان، تنوع آنان در گروه‌های مختلف معلولیت و نیازهای گوناگون آموزشی، پرورشی و توان‌بخشی و حمایتی آنان، ایجاب می‌کند که بودجه‌های مناسب و سرمایه‌گذاری‌های مطلوب در خصوص ایشان در نظر گرفته شود و لازم است در این خصوص راهبردهای آموزشی مختلف را بکار گرفت تا در سایه آن، دانش‌آموزان با نیازهای ویژه ضمن شکوفاسازی استعدادها و توانمندی‌های خود بتوانند از نظر فردی، اجتماعی، اقتصادی و روان‌شناختی به استقلال نسبی برسند. این‌گونه عدالت اجتماعی و آموزشی رعایت شده و به سمت جامعه‌ای سالم و توسعه یافته حرکت خواهیم کرد. در حقیقت با نگاهی انسان‌محورانه به مفهوم توسعه، انسان‌ها عامل اصلی توسعه هستند و آموزش و پرورش باید منابع انسانی را به سرمایه انسانی تبدیل کند تا همه انسانها نقش خود را در توسعه جامعه ایفا نمایند. رسالت آموزش و پرورش استثنایی تبدیل منابع انسانی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه به سرمایه

انسانی است. در این راستا تفاوت‌های فردی و گروه‌های مختلف معلولیت باید در نظر گرفته شود و محیط مدرسه را از حیث فضا و تجهیزات، معلمان، والدین، محتوا، منابع درسی، حتی نگرش جامعه و دانش‌آموزان عملی را نسبت به ایشان مناسب‌سازی و با این نگرش، گسترش آموزش‌های تلفیقی و فراگیر را اصل قرار دهد و از این مسیر توانمندسازی این دسته دانش‌آموزان را به عنوان بخشی از سرمایه‌های انسانی محقق گرداند تا با توسعه فرصت در جامعه، آنان را در خدمت جامعه و در پیوند با آن قرار دهد و از این مسیر ضمن کمک به تحقق توسعه، عدالت آموزشی و اجتماعی را در جامعه شتاب و عمق بخشد.

با درک این ضرورت‌ها و اهمیت برنامه‌ریزی در این حوزه و به منظور ارتقاء خدمات، بسته‌های تحولی مبتنی بر راهکارهای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش تدوین شده است تا مبنای برنامه‌ریزی برای اقدامات، فعالیت‌ها و برنامه‌های سازمان باشد. امید است این بسته‌ها در کنار سایر برنامه‌ها بتواند در راستای خدمت‌رسانی بهتر و بیشتر به دانش‌آموزان عزیز با نیازهای ویژه مؤثر واقع شده و ضمن رعایت عدالت آموزشی، رضایت همکاران، والدین دانش‌آموزان و از همه بالاتر رضایت باری تعالی را به همراه داشته باشد. در این راستا با توجه به این که ۶۳ درصد برنامه‌ها و فعالیت‌ها و ۸۲ درصد بسته‌های تحولی جنبه تأسیسی و نوآورانه دارد همه همکاران عزیز را به اهتمام ویژه به درک و عمل با انگیزه به آنها دعوت می‌نمایم.

سید جواد حسینی

معاون وزیر و رئیس سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور